

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Заборовський В. В.

*адвокат, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Насамперед, для розкриття правової природи такого виду юридичної відповідальності адвоката як дисциплінарна, необхідно розкрити зміст самого поняття «дисциплінарна відповідальність адвоката». На жаль, ані український, ані російський законодавець не дають легального визначення даного поняття. На нашу думку, серед наукових точок зору найбільш прийнятною є позиція О.О. Бурусуної, яка вважає, що під поняттям «дисциплінарна відповідальність адвоката» слід розуміти особливий вид юридичної відповідальності, який застосовується до спеціального суб'єкту дисциплінарних правовідносин за вчинення дисциплінарного проступку, який проявляється в невиконанні чи неналежному виконанні адвокатом своїх професійних обов'язків, і встановлює застосування передбачених законом або нормами корпоративної етики заходів дисциплінарного впливу в закріпленому для цього процедурному порядку [1, с. 10].

В даному випадку слід звернути увагу й думку М.О. Женіної, яка розкриває поняття «дисциплінарної відповідальності адвоката» через два аспекти, а саме через аспект «позитивної відповідальності» (тобто властиве адвокату почуття обов'язку і сумлінного ставлення до виконання своїх обов'язків в інтересах зміцнення правової держави і авторитету адвокатури) та аспект «ретроспективної відповідальності» (застосування до адвоката в особливому процедурному порядку міри стягнення (примусу) за неналежне виконання професійного обов'язку) [1, с.9]. В даній статті автор основну увагу приділяє ретроспективному аспекту відповідальності адвоката, а саме процедурі застосування до нього санкцій за невиконання або ж неналежне виконання покладених на нього обов'язків шляхом застосування заходів дисциплінарного впливу.

Передумовою виникнення дисциплінарної відповідальності адвоката стала поява особливих норм адвокатської етики, що базувалися на традиціях діяльності адвокатури в цілому. В подальшому вказані норми адвокатської етики, які формувалися всією адвокатською спільнотою закріплювалися у нормативно-правових актах різного правового рівня, що й були основою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. На сьогодні такими нормативно-правовими актами в Україні є вищезгаданий Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Розділ IV і V) та деякі статті Правил адвокатської етики [3], а в Російській Федерації – Кодекс професійної етики адвоката [4] та Порядок розгляду та вирішення звернень до адвокатських утворень та адвокатських палат суб'єктів Російської Федерації [5], який регулюється порядок та види дисциплінарних стягнень, що можуть застосовуватися до адвоката.

Відповідно до вказаних нормативно-правових актів до адвокатів можуть застосовуватися такі види дисциплінарної відповідальності. В Україні відповідно до ст. 35 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [6] за

вчинення дисциплінарного проступку до адвоката може бути застосовано одне з таких дисциплінарних стягнень:

- 1) попередження;
- 2) зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року;
- 3) для адвокатів України – позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України, а для адвокатів іноземних держав – виключення з Єдиного реєстру адвокатів України.

Щодо Російської Федерації, то такі види дисциплінарної відповідальності зазначені в ст. 18 Кодексу професійної етики адвоката, якими є: зауваження, попередження та припинення статусу адвоката.

Як український, так і російський законодавець роблять цей перелік вичерпний, встановлюючи при цьому по три види санкцій, що можуть застосовуватися до адвоката вразі вчинення останнім дисциплінарного проступку. Вважаємо, що жодний із переліків не є досконалим, оскільки встановлює обмежене коло санкцій, що в свою чергу може призвести до випадку, коли до адвоката буде застосоване несправедливе покарання, яка не буде відповідати ступеню важкості вчиненого ним діяння. Такий висновок можна зробити на підставі того, що різниця між попередженням і зупинення права на адвокатську діяльність (а тим більше із позбавленням права на адвокатську діяльність) є значною, а тому визначити конкретний законний та справедливий вид відповідальності за той чи інший дисциплінарний проступок, враховуючи незначний перелік видів можливих санкцій, буде занадто важко. Щодо Російської Федерації, то тут ще складніша ситуація, оскільки російський законодавець не передбачає й такого виду санкцій як зупинення права на адвокатську діяльність.

Література:

1. Бусурина е. О. Дисциплинарная ответственность адвоката в правозащитной деятельности: автореф. Дис. На соискание учен. Степени канд. Юрид. Наук: спец. 12.00.11 «Судебная деятельность; прокурорская деятельность; правозащитная и правоохранительная деятельность» / е. О. Бусурина. – м., 2013. – 30 с.

2. Женина м. А. Теоретические и практические проблемы дисциплинарной ответственности адвоката: автореф. Дис. На соискание учен. Степени канд. Юрид. Наук: спец. 12.00.11 «Судебная деятельность; прокурорская деятельность; правозащитная и правоохранительная деятельность» / М. А. Женина. – М., 2009. – 29 с.

3. Правила адвокатської етики, затверджені установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://vkdk.org/pravil-advokatskoji-etiki/>

4. Кодекс профессиональной этики адвоката, принят первым Всероссийским съездом адвокатов 31 января 2003 года [электронный ресурс]. – Режим доступа: [url: http://www.fparf.ru/norms/codex.htm](http://www.fparf.ru/norms/codex.htm) (дата обращения: 29.04.2014).

5. Порядок рассмотрения и разрешения обращений в адвокатских образованиях и адвокатских палатах субъектов Российской Федерации, утвержден советом Федеральной палаты адвокатов Российской Федерации 6 июня 2006 года [электронный ресурс]. – режим доступа: http://www.fparf.ru/zazhita_prav/ obrashenia.htm

6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-ві // офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – ст. 17.